

Verksamhetsberättelse 2021

Styrelsearbete

Styrelsen 2021 har sedan årsmötet bestått av Maria Wolodarski ordförande, Sven Blomqvist vice ordförande, Anne v Heideman sekreterare, Carl-Gustaf Elinder kassör och medlemsansvarig samt Caisa Laurell, Linda Morén, Ylva Olerud, Björn Fagerberg, Ingrid Mobacke och Peter Nygren ledamöter. Adjungerade till styrelsen har varit Margareta Falk-Hogstedt, Per Broman, Gösta Alfvén, Bertil Hagström, Staffan Mårild, Sven Langworth, Ulrika Nyhammar/Stina Åkefeldt, Sigrid Hammarqvist, Frida Ridderstedt, Ida Persson, Hanna Jerndahl, Josefin Granberg, Sandra Isaksson, Elisabeth Wijnbladh, Joakim Crona och Sissela Sylvan.

Revisorer har varit Göran Reitberger och Jehns-Christian Martineus med Nils Feltelius som suppleant. *Valberedningen* har bestått av Gustav Ullenhag (sammankallande), Maria Petri och Frida Ridderstedt.

Styrelsemöte har skett första onsdagen i varje månad utom juli via Zoom. Om konstituerande mötet efter årsmötet räknas in blir det 12 möten under året.

Årsmötet hölls digitalt via Zoom 24/3 med 26 deltagare. Före mötet föreläste retoriklektorn Maria Wolrath-Söderberg om: ”Varför agerar vi klimatskadligt fast vi vet bättre?”

De efterföljande årsmötesförhandlingarna leddes av Bertil Hagström. Maria Wolodarski omvaldes till ordförande i 2 år. Ingrid Mobacke och Peter Nygren invaldes i styrelsen och Vindar Fritzell och Elisabeth Wijnbladh avgick. Övriga ledamöter kvarstod eller omvaldes.

Medlemmar

I medlemsregistret fanns vid årsskiftet 373 betalande medlemmar och 5 hedersmedlemmar. 153 var nytillkomna under 2021. Således en fantastisk tillströmning av nya medlemmar, men fortfarande få studenter. Medlemsavgiften har varit 200 kr för läkare och associerade och 100 kr för studenter.

Kommunikation

5 nyhetsbrev har skickats ut elektroniskt med hjälp av programmet Getanewsletter. Det öppnas av drygt 50% av medlemmarna. Det fåtal som saknar e-postadress får nyhetsbrevet per post. Föreningens hemsida www.lakareformiljon.se hålls uppdaterad av sekreteraren Anne v Heideman och Linda Morén. LfM finns också på Facebook som uppdateras av Anne v Heideman. Dessutom är #doctorsforfutures facebookside knuten till LfM. #doctorsforfuture är numera en lokalförening på nätet till LfM. Sigrid Hammarqvist är administratör.

Kontakter med Sveriges Läkarförbund/Sjukhusläkarna

LfM är intresseförening inom SLF

Arbetsgruppen för Klimat och hälsa finns inom Sjukhusläkarna och leds av Sofia Hammarstrand. Arbetet med att revidera Läkarförbundets policy för Klimat och hälsa pågår.

Kontakter med Svenska Läkaresällskapet (SLS)

LfM är intresseförening inom SLS.

SLS arbetsgrupp, klimat hälsa och hållbar sjukvård leds av Maria Wolodarski. Från LfM ingår även Björn Fagerberg, Ida Persson, Sigrid Hammarqvist, Joakim Crona och Hanna Jerndal. Gruppen har under 2021 arbetat med:

- Kommit med förslag till 2021 års hållbarhetspristagare, samt förslag till uppdatering av kriterier för priset.
- Slutfört den under 2020 påbörjade utbildningen: "Hållbar sjukvård-från koncept till klinisk praxis", vilken löpte som en webinarserie om fyra webinarier, nov-20-jan-21.
- Som en uppföljning av ovan omnämnda webinarserie stått bakom ett webinar 2021-11-10: "Klimat och Miljö- en viktig del av hälso- och sjukvårdens hållbarhet: Tvärprofessionellt samarbete- en effektivare väg framåt?" anordnat av Läkare för Miljön och Lars Berkå, ordförande i Regionernas Miljöchefer med syfte att i dialog försöka identifiera gemensamma övergripande mål och samarbeten för att stärka sjukvårdens roll i ett fossilfritt Sverige anpassat till klimatförändringarnas hälsorisker samt klargöra vikten av bottom-up och top-down perspektiv i ett sådant förändringsarbete.
- Förmedlat kontakt mellan kostgruppen i Läkare för Miljön och SLS så att utbildningsdagen "Kostens betydelse för individuell, global och planetär hälsamöjligheter i klinisk vardag" 21-04-21 kunde planeras. Därutöver har gruppen haft egen representant som varit involverad i planeringen och utformningen av dagen.
- Med start våren 2021 tillsammans med prof. Stenvinkel, KI initierat planering av BZ 105: "Planetary Health. It is all connected- What saves the planet saves our health".
- Upprepat, via kansliet SLS, kommunicerat med restaurangen på SLS för att entusiasmera och stödja denna till att arbeta vidare med att servera mat som är hälso-planetär och så långt det är möjligt i enlighet med Eat Lancet.

Föreläsningar

Ett flertal föreläsningar har hållits i lokalföreningarnas regi. Dessa redovisas under respektive förening.

Ordförande Maria Wolodarski har haft en omfattande föreläsnings- och informationsverksamhet:

Föreläsningar, Universitet, utbildningar

- Vid 2 tillfällen vid Uppsala kursen ”UPRISE - Global and environmental effects on neurohealth”, vår och höst om hälsoeffekter av klimatförändringar.
- Sahlgrenska läkarprogrammet om hållbar utveckling där min föreläsning behandlade Planetär Hälsa ur ett läkarperspektiv.

Föreläsningar, kongresser, möten

- Utvecklingskraft som är en konferens där förbättringsarbeten från hela Sverige presenteras och sprids och vänder sig både till de som arbetar inom hälso- och sjukvård, omsorg samt tandvård och till dem som på andra sätt är engagerade av utvecklingen av dessa områden.

Min föreläsning handlade om varför vi i vården ska engagera oss i klimatarbetet.

Föreläsningar för kollegor, sjukvårdsinrättningar

- Sjukhusledningen Södertälje sjukhus för att upplysa kring klimat hälsa och hållbar sjukvård samt för att entusiasmera till ökat engagemang på inbjudan av verksamhetschefen för barn-och kvinnokliniken.
- Umeå universitet, Institutionen för klinisk vetenskap för att upplysa om klimat hälsa och hållbar sjukvård på inbjudan av David Lindqvist, överläkare, docent, onkolog.
- Värmlands läkarförenings höstmöte november där min föreläsning handlade om klimat hälsa och sjukvårdens roll i ett hållbart sammanhang.
- Göteborgsgruppen i LfM där man vid Sahlgrenska regelbundet har föreläsningar, möten kring klimat, hälsa och hållbar sjukvård där jag berättat bla. om Green Team.
- Julia Cromviks arbetsplats/forskargrupp, upplysa om klimat, hälsa, hållbar sjukvård och Green Team.

Diskussion/panelmedverkan

- Medverkan vid SFAIs möte i en paneldebatt kring klimat, hälsa och hållbar sjukvård, ”Sevo och sopor” september.

Uppstartsmöten i LfM

Föreläst vid uppstart av ett par lokalföreningar

Övrigt

- Intervjuad vid ett flertal tillfällen för olika vårdtidningar kring klimat, hälsa och hållbar sjukvård och varför vi i sjukvården ska engagera oss i klimatarbetet.

Fokusgrupp Läkemedel och Kemikalier

Verksamhetsberättelse 2021

Medlemmar i området Läkemedel och miljö har varit Bertil Hagström (BH) och Sven Langworth (SL) som båda är adjungerade till styrelsen för LfM samt Nils Feltelius vid Läkemedelsverket.

Bertil och Sven har under året haft fortlöpande kontakter med *Kunskapscentrum för läkemedel i miljön på Läkemedelsverket*.

Sven har haft kontakter med *Läkarförbundet-RLM, Läkemedelsindustriföreningen-LIF och Sveriges Apoteksförening*. Diskussioner har förts bland annat om möjligheten att utveckla ett digitalt verktyg för miljöinformation om läkemedel vid förskrivning och förbättrad miljöinformation vid kundernas val av OTC-läkemedel på apoteken.

Sven och Bertil publicerade en artikel i *Läkartidningen* om läkemedelsrester i avlopps- och dricksvatten, ett referat av en studie utförd vid Lantbruksuniversitetet.

<https://lakartidningen.se/opinion/debatt/2021/02/lakemedel-forenaren-vara-vatten-lakare-bor-agera/>

Vi har bevakat web-utbildningarna "Läkemedelsbranschen och de globala hållbarhetsmålen – nästa steg" arrangerat av LIF i november samt "Pharmaceuticals in the environment & antimicrobial resistance in the Baltic Sea Region" arrangerat av Kunskapscentrum för läkemedel i miljön i december.

Bertil har arbetat med framförallt vatten och slamproblematiken med läkemedelsfrågan i centrum men även övriga hälsoaspekter (flamskyddsmedel, PFAS, metaller, hormonstörande kemikalier, plast etc). En viktig faktor för arbetet är att slamutredningen som skulle sätta stopp för slamspridning på produktiv åkerjord, sannolikt har begravts.

- Sju föreläsningar om läkemedel och miljö för ST-läkare (Östergötland, VRegion) samt på en 7,5-kurs i Läkemedel och miljö vid Uppsala universitet för främst farmaceuter och apotekare
- Kontakter med samtliga läkemedelskommittéer om miljöaspekter samt via enkät sammanställt information och returnerat resultaten så att deras egna idéer sprids bland kommittéerna
- Varit kontaktperson för LfM mot HCWH (Health Care Without Harm). En publicerad blog i HCWH på temat *Where do our prescribed drugs end up?* <https://noharm-europe.org/articles/blog/europe/where-do-our-prescribed-drugs-end>
- Svarat på lång enkät om Public Consultation - Evaluation of the Sewage Sludge Directive 86/278/EEC där jag uttalar mig i LfM namn att slam inte är bra på åkermark
- Tillskrivit dåvarande miljöminister Per Bolund och samtliga medlemmar i Miljö- och jordbruksutskottet angående slamfrågan
- Inläga till Delegationen för cirkulär ekonomi på temat *Slam till åkermark motverkar en cirkulär ekonomi*

-
- Tillsammans med Karin Båtelson RLIM vid Läkarförbundet och Elin Karlsson Sjukhusläkarna publicerat artikel om slam och läkemedel på åkermark i Dagens Industri *Stoppa slamspridningen på åkrarna* <https://www.di.se/debatt/stoppa-slamspridningen-pa-akrarna/>
- Tillsammans med Ingenjörer för Miljön publicerat artikel i Aktuell Hållbarhet *Gränsen är passerad – stoppa spridningen av avloppsslam nu* <https://www.aktuellhallbarhet.se/alla-nyheter/debatt/gransen-ar-passerad-stoppa-spridningen-av-avloppsslam-nu/> samt replik *Mejerinäringen förstår varken sitt ansvar eller sitt eget affärsintresse* <https://www.aktuellhallbarhet.se/alla-nyheter/debatt/replik-mejerinaringen-forstar-varken-sitt-ansvar-eller-sitt-eget-affarsintresse/>
- En pågående intern kommunikation med mejerinäringen, Svensk Mjolk och LRF om deras ansvar att verka för spridningsstopp. En seg process med många starka intressen inblandade.

Fokusgrupp Kost och Hälsa.

Gruppen leds av Caisa Laurel. Staffan Mårild, Annie Sjögren och Peter Nygren ingår också. Under våren arbetade gruppen främst med nedanstående symposium i SLS´ regi:

Kostens betydelse för individuell, global och planetär hälsa- möjligheter i klinisk vardag

Fortbildningsdag på Svenska Läkaresällskapet, 21 APRIL 2021

Svenska Läkaresällskapetets arbetsgrupp för klimat, hälsa och hållbar sjukvård arrangerade tillsammans med Läkare för miljön en digital fortbildningsdag den 21 april 2021 på Zoom.

Sjukdomsburda till följd av kostvanor är bland topp tre riskfaktorer i Sverige, tillsammans med tobak och hypertoni. Hur vi producerar och konsumerar mat står även för en betydande klimatpåverkan, antibiotikaanvändning (resistensutveckling), minskad biologisk mångfald och många andra kritiska miljöproblem. Maten vi äter påverkar mänsklig hälsa direkt och indirekt och är högst relevant även i vårt kliniska arbete.

Programmet, sammanfattat:

Food Planet Health – how healthy diets are core to sustainability (EAT-Lancet) - Amanda Wood

Global Syndemic: klimatförändring, fetma och undernäring (Global Syndemic) - Maria Magnusson

Planetens hälsa, pandemier och livsstilssjukdomar - vad kan vi lära från naturen? (Planetary Health) - Peter Stenvinkel

Vad säger det globala sjukdomsburdeprojektet om kost och hållbarhet? (Global Burden of Disease) - Peter Allebäck

Nordiska Näringsrekommendationer och kostråd med hållbarhet i fokus (NNR, kostråd med hållbarhet i fokus) - Hanna Eneroth

Läkares syn på klimat-kost-hälsa, enkätundersökning (Enkätundersökning) - Ida Persson

Paneldiskussion med kliniker på temat klimat-kost-hälsa (Paneldiskussion) – Caisa Laurell, Annika Jansson, Hans Lingfors, Stella Cizinsky, Peter Stenvinkel och Maria Magnusson.
- Barns fetma i Sverige och världen: tankar kring betydelsen för individens hälsa, global rättvisa och miljöaspekter - Annika Jansson
- Kost i primärvården – vem bryr sig? - Hans Lingfors
- Kost på kardiologen - Stella Cizinsky

KONTAKTPERSONER:

Caisa Laurell, caisa.laurell@gmail.com,

Ida A. Persson, Ida.A.Persson@skane.se

Annie B. Sjöblom, asjoblom@protonmail.com

Staffan Marild, staffan.marild@pediat.gu.se

ARRANGÖR: Svenska Läkaresällskapet i samarbete med Läkare för miljön.

Inspelade föreläsningar:

https://www.youtube.com/playlist?list=PLo-pijXiSbVShO_u--2jY32JhBPGoX_z

Övrig verksamhet under hösten

Gruppen har startat samarbete med dietistförbundet. Det planeras ett pilotprojekt med patientmaten på Södersjukhuset. Staffan kontaktar också program- och kommunikationsansvarig på Läkaresällskapet. Ev debattartikel föreslogs. Artikel till Läkartidningen kunde slå två flugor på en smäll. Det föreslogs också ev motion till Klimatriksdagen (deadline söndag 21/11). Peter nämnde att lokalföreningen i Uppsala har initierat ett projekt om patientmaten, inspirerade av VG regionen som mäter CO2 utsläpp per portion. Det finns också ett projekt på KI om mat och miljö. Caisa skriver ett kapitel om kosten i en bok om Klimat och hälsa (Studentlitteratur) som kan användas bl a på läkarutbildningen. Caisa har också tillfrågats av Arbets- och miljömedicin att medverka i införandet av Planetär hälsa i läkarprogrammet på KI.

Många projekt om kost har drivits inom lokalföreningarna. Se dessa!

Fokusgrupp Klimatriksdagen.

Klimatriksdagen äger rum våren 2022 men förberedelsearbetet har pågått under stor del av 2021. LfM som förening är medlem i Klimatriksdagen. Kontaktperson är Anne v Heideman. En arbetsgrupp bestående av Anne, Elisabeth Wijnbladh, Ingrid Mobacke, Linda Moren, Margareta Falk, Ida Persson och Per Broman utarbetade tillsammans med miljöintresserade psykologer en rapport: *Människan i klimatkrisens tid*. Rapporten presenterades vid ett webinarium i Klimatriksdagens regi 22/9.

LfM har lämnat in två motioner till Klimatriksdagen 2022.

Lokalföreningar

Föreningen har nu lokalavdelningar i Värmland, Dalarna, Gävleborg, Jämtland/Härjedalen, Västerbotten, Skåne, Stockholm, Kronoberg och Östergötland. Dessutom viss lokal verksamhet i Göteborg och Uppsala. Facebook: /#doctorsforfuture räknas som en lokalavdelning på nätet.

Läkare för Miljön Värmland

Värmlandssektionen av Läkare för Miljön har under 2021 haft tre möten, och utöver detta har kommunikationen skett via mail vid behov. Vi är 20 medlemmar i mailgruppen, och av dessa är ca 10 aktiva.

Fokus har fortsatt legat på projektet Hållbar Vårdcentral, där Ulrika Nyhammar arbetar som hållbarhetsstrateg i Region Värmland och ingår i arbetsgrupp för projektet.

I februari skrev Klaus Stein ett öppet brev till Regionfullmäktige, med kritik kring Regionens sponsring av Karlstads Flygplats. Detta dokument var även insändare/debattartikel i två lokaltidningar, NWT och VF. SVT Värmland uppmärksammade insatsen och intervjuade Ulrika Nyhammar i frågan.

Ett annat ämne som vi arbetat med är hållbar kost för patienter och medarbetare i Regionen. Vi deltog i fortbildningsdag 21/4 anordnad av SLS och LfM, på temat "Kostens betydelse för individuell, global och planetär hälsa". Vi medverkade i flera möten med Regionens koststrateger, restaurangchefer och andra inblandade, men kom ingen vart. Man hänvisade till befintliga styrdokument som enligt oss är för vaga. Vi såg till sist inga möjligheter att driva frågan vidare.

Vi hade möte med lokalavdelning för Miljöpartiet, inkl Regionråd 28/3.

Vi hade möte med Regionråd från S och V 19/5.

Vi medverkade i klimatdemo i Karlstads centrum 22/10.

Vi hade en presentation av lokalgruppen på Värmlands läkarförenings höstmöte 30/10, och Maria Wolodarski var inbjuden föreläsare på temat Hälsa och klimat.

Läkare för Miljön Gävleborg

Ännu ett år som präglats av Corona, vi har försökt hålla igång i lågmäld nivå. Vi har varit ett fåtal aktiva under året och rekryteringen har varit vilande.

I början av året föreläste Ingrid för Gävles allmänläkare om klimat, sjukvård och hälsa. Nästa föreläsningstillfälle var i september då Ingrid på ett seminarium anordnat av klimatriksdagen presenterade den rapport som en arbetsgrupp i nationella föreningen arbetat fram. Förutom

detta föreläste Ingrid i vanlig ordning för läkarstudenterna på Karolinska institutet om sjukvård och hållbarhet.

I början av året lanserades en namninsamling med krav att Region Gävleborg i högre grad ska prioritera miljöarbetet, namninsamlingen fick tillslut ca 320 underskrifter och lämnades under hösten över till samtliga vårdchefer i regionen, från direktörsnivå till enhetschefnivå tillsammans med ett informativt mejl. Även regionens regionråd fick del av detta mejl. Under sommaren och hösten publicerades debattartiklar rörande klimat, hälsa och sjukvård i Gävle dagblad samt "Hela Hälsingland", nätversionen av Hälsinglands lokaltidningar.

Ingrid och Frida deltog under hösten i ett hållbarhetsmöte som anordnats av styrelsemedlemmar i LfM i samverkan med regionernas nätverk för miljöchefer, från Gävleborgs deltog även miljöchefen och hälso- och sjukvårdsdirektör.

Annie Sjöblom i Hudiksvall har deltagit i den nationella kostgruppens gedigna arbete kring anordningen av fortbildningsdagen om kost, klimat och hälsa.

Frida bjöds in till att bli en del av kursledningen för kursen Sjukdomsförebyggande arbete, för att i kursen lyfta perspektiv på koppling mellan individens hälsa, folkhälsa och planetär hälsa. Kursen hålls för Gävleborgs ST-läkare och täcker obligatoriska ST-delmål. Första kursen där perspektivet kommer att lyftas blir våren 2022.

Frida drev på för att jouttjänstebilen för ÖNH i Gävle skulle bytas ut till en elbil. Byte till elbil gjordes sedan i och med att det gamla leasingavtalet gick ut under året.

SYLF Gävleborg gav på sitt årsmöte bifall till Fridas motion om att ”sträva efter att vid möten, föreläsningar och liknande sammankomster...följa Region Gävleborgs policy för hållbara konferenser och event”.

<https://www.regiongavleborg.se/om/internt-miljoarbete/hallbara-konferenser-och-event/>

Lokalföreningen i Skåne

Antal medlemmar: 10 aktiva samt på passiva maillistan ytterligare 40, totalt ca 50

Under senaste året har lokalföreningen verkat gentemot regionen, Malmö Stad och mot befolkningen.

Regionen:

- Remissinstans Miljöprogram 2030, som är klubbat och aktivt sedan november 21.
- Fortsatta nätverksmöten med miljö- och folkhälsostateger samt inbjudna gäster (digitala vårdsystemet, SDV, forskare, klimatpsykolog)
- Under våren upplysande och påtryckande möten med
  - de styrande Allianspartierna i Regionrådet,
  - Mats Persson, chef för Krisberedskap, säkerhet och miljöledning,
  - Pia Lundbom, hälso- och sjukvårdsdirektör
  - representanter för den regionala kunskapsstyrningen.

Vid dessa möten framfördes krav om - tillsättande av hållbarhets-/miljöchef på högsta koncernledningsnivå, - redovisningsskyldighet av miljöresultat för sjukvårdens chefer, - reglering och utfasning av Desfluran och engångsmaterial som säkert och effektivt kan ersättas - miljöstrategdeltagande i samtliga processer som rör hälso- och sjukvårdsstrategi - mätbarhet. Inga konkreta resultat har nåtts, utöver att Allianspartierna nu setts lobbya för en hållbarhetschef i lokalpressen.

- Miljöavvikelseinitiativ på det kommande digitala vårdsystemet SDV där man helt har missat att involvera miljöstrategerna, trots systemets väldiga möjligheter för effektivisering och ökad miljöhänsyn i standardiserade val
- Nyhetsbrev tillsammans med Kunskapscentrum Levnadsvanor och sjukdomsprevention, relativt stort genomslag, [Nyhetsbrev Nr 22 - Levnadsvanor för hälsa och hållbar utveckling \(skane.se\)](#)
- Deltagande i den nya digitala miljöutbildningen för SUS anställda, läkemedelsråd av Annalina Tammen och Ida Persson, Peter Bentzer och Adrien Talbot med råd gällande anesthesi

Primärvården:

- Föreläsningar om Klimat, hälsa och hållbar sjukvård för specialister i allmänmedicin vid två utbildningsdagar i december (Sandra Jester-Broms, Per Geijer, Ida Persson)
- Miljöutbildning för miljöombud och primärvårdschefer, med Per Geijer, tf verksamhetschef/distriktsläkare och Ida Persson, i samarbete med miljöstrateg och klimatpsykolog
- Dokumentet *Hållbara val, kliniska rekommendationer för läkare*, förbättringsarbete har lett till möte med delar av primärvårdsledningen för evt publicering, De har lovat att arbeta vidare med att integrera miljöhänsyn i övrigt strategiskt arbete och ta upp detta med det medicinska rådet

Malmö Stad och Skånes befolkning:

- Vinnare av Malmö Stads miljöpris för ideella föreningar, utdelning i förbindelse med föreningsgalan vilket ledde till viss uppmärksamhet och möjlighet att lyfta hälsovinster med klimatomställning, en intervju med lokalradio bland annat. [Läkare för miljön Skåne vann årets miljöpris - Malmö stad \(malmo.se\)](https://www.malmo.se/nyheter/2022/05/12/lakare-for-miljon-skane-vann-arets-miljopris)
- Debattartikel i Sydsvenskan i förbindelse med starten av COP26: ["Klimatåtgärder påverkar människors hälsa på ett positivt sätt." – Sydsvenskan](https://www.sydsvenskan.se/2022/05/12/klimatatgarder-paverkar-manniskors-halsa-pa-ett-positivt-satt) , även uppmärksammad av Supermiljöbloggen [Läkare i uppror för klimatet och en hållbar hälso- och sjukvård – Supermiljöbloggen \(supermiljobloggen.se\)](https://www.supermiljobloggen.se/2022/05/12/lakare-i-uppror-for-klimatet-och-en-hallbar-halso-och-sjukvard)
- "Klimatomställning - inte klimatförändring - räddar liv och hälsa": Lfm Skånes svar på ledaren "Inga skäl för klimatångest" i Kristianstadsbladet och Ystads Allehanda av Björn Lomborg, känd klimatförnekare <https://www.kristianstadsbladet.se/debatt/replik-till-bjorn-lomborgs-inlagg-pa-ledarsidan-26d46cee/>
- Möte med Frida Trollmyr, Malmöpolitiker och ordförande för WHO-projektet Healthy cities, som arbetar med jämlik hälsa i Malmö. Förhoppning om att lyfta frågor som hälsosamma och klimatsmarta offentliga måltider, klimatanpassningsåtgärder samt behovet av att främja aktiv transport och renare luft i Malmö.

Läkare för Miljön Jämtland/Härjedalen

- Möten har skett ungefär 1 gång i månaden/varannan månad fram tills sommaren. Deltagare har även närvarat digitalt på distans. Efter sommaren har lokalföreningen tyvärr varit vilande då två av de sammankallande i gruppen av olika anledning inte kunnat delta och det har inte funnits intresse att vara sammankallade/drivande från de övriga i gruppen.

- Kring 10 aktiva medlemmar och 76 medlemmar i slutna Facebook-grupp. Sista året har arbetet påverkats av pandemin.
- Kommunikationen i lokalavdelningen sker via mejlgrupp, facebook-grupp och det lokala mejlnätverket "teams", där även mötesanteckningarna sparas.
- Lokalavdelningen har ingen egen styrelse utan arbetar utifrån arbetsgrupper och ställer sig bakom den nationella föreningens stadgar. Medlemskap i LfM rekommenderas för läkare anslutna till lokalavdelningen. Linda Morén har varit lokalavdelningens representant på de nationella mötena och är styrelseledamot.
- Under året har vi fortsatt haft kontakt med de av regionen anställda klimatstrategerna. De meddelar att en lustgasdestruktor nu ska vara på gång att installeras i regionen vilket vi försökt att jobba för.

Huvudområden:

- Vi har valt att fokusera lokalföreningens arbete kring fyra huvudområden. Förhoppningsvis kommer det att bli fler områden med tiden.

Utbildning: Vårt mål är att öka kunskapen i regionen avseende kopplingen mellan miljö och hälsa, genom t.ex. föreläsningar. Vi har tidigare skapat en egen föreläsning om klimat och hälsa men pga pandemin och liten aktivitet i lokalföreningen har tyvärr inga föreläsningar blivit av detta år.

Vi skulle även vilja föreläsa för allmänheten längre fram men det får vänta tills efter pandemin. Vi planerar för att hålla föreläsningar för hälso- och sjukvårdsledningen och politiker i regionen.

Läkemedel: Vi arbetar med hur vi kan tydliggöra för förskrivare och patienter vad de kan göra för att minska påverkan från läkemedel. Vi har skapat en poster, "Lätt att göra rätt", med enkla tips till förskrivande läkare för att minska miljöbelastningen från läkemedel. Denna poster är nu uppsatt på de flesta läkarexpeditioner på sjukhusets avdelningar och akutmottagningen.

Resor: Vi har långa avstånd inom regionen och vill arbeta mer med att hållbarhetsanpassa resorna men detta område har varit vilande 2021.

Kost: Med Lancets EAT-rapport som utgångspunkt försöker vi verka för hållbara måltider med en ökad tillgång till växtbaserad kost till personal och patienter. Vi har haft kontakt med kosthushetschefen och försöker att påverka kostutbudet på sjukhuset men hittills utan så stor framgång.

Framåt:

Flergångsmaterial: Framöver vill vi bland annat även fokusera på ökad användning av flergångsmaterial inom sjukvården.

Läkare för Miljön Kronoberg

Styrelsearbete

Styrelsen 2021 har sedan föreningen startade i maj 2021 bestått av Josefin Granberg och Mari-Kristin Ohlin.

Våren 2021 mailade Mari-Kristin och Josefin kollegor som kunde tänkas vara intresserade av att bli medlemmar i föreningen. Många visade intresse och vid första mötet deltog ett 10-tal läkare från olika specialiteter.

Läkare för miljön Kronoberg har haft sammanlagt 6 möten. Vid samtliga tillfällen har mötena hållits digitalt, med möjlighet att delta fysiskt på sjukhuset. Vid mötet den 10/6 2021 fick vi äran att lyssna till en inspirationsföreläsning av Maria Wolodarski och i september höll Ingrid Mobacke en intressant föreläsning om klimat och hälsa, klimatpsykologi och klimatutmaningen.

Under våra möten har vi delat med oss av kursreferat och highlights från webinarier. Vi har även använt mötena till diskussioner avseende strategier för hur vi kan påverka regionen i en mer hållbar riktning.

Medlemmar

Föreningen har ett knappt 10-tal aktiva medlemmar och ytterligare ca 10 passiva på maillistan.

Aktiviteter

På medicinkliniken och inom primärvårds- och rehabcentrum pågår projektet Green team sedan uppstartsmötet den 7/9 2021, då många chefer och flera miljöombud på berörda enheter deltog. Därefter har ytterligare två möten hållits. Just nu arbetar medicinklinikens 7 enheter och de 11 deltagande enheterna inom primärvårds- och rehabcentrum med sina respektive miljöaktiviteter.

Mari-Kristin Ohlin och Daniel Albertsson har haft ett möte med en utvecklingsledare på Folkhälsa och social utveckling. Samtal har också förts med centrumchefen för primärvård- och rehabcentrum. Fokus har varit hållbar sjukvård.

Kontakt har tagits med Kost och restauranger samt Upphandlingsenheten för att se över möjligheten för en representant från föreningen att delta i möten/referensgrupper.

Föreningen har kommunicerat med den lokala läkemedelskommittén om att föra in fler rekommendationer utifrån miljö och hållbarhet i den lokala läkemedelslistan och i samband med läkemedelsinformation från apotekare.

Marknadsföring av föreningen har skett via facebookgrupper och genom en artikel på intranätet. Dessutom är en poster under produktion.

Läkare för Miljön Uppsala

Lokalföreningen hade ett möte via Zoom den 25 augusti med fem personer. Mötet beslutade att fokusera på att etablera kontakt med planeringsgruppen för patientmåltider på Akademiska sjukhuset under hösten.

För att skaffa ökad kunskap och bättre underlag för diskussion kontaktades initialt representanter för Västra Götalandsregionen och kardiologen i Örebro där man sedan tidigare arbetar med projekt för att öka andelen vegetarisk mat och för att minska kostens klimatavtryck och matsvinnet.

I november hade lokalföreningen ett Teams möte med två miljösamordnare på Akademiska sjukhuset där flera olika frågor diskuterades, kostfrågor men även läkemedel, förbrukningsvaror, kemikalier, avfall med mera. Fortsatt kontakt planeras.

I december hade lokalföreningen ett Teams möte med projektgruppen för det nya patientköket som planeras på Akademiska sjukhuset. Med på mötet var en kostcontroller, en dietist och en upphandlare för Region Uppsala. Viktigt med utbildning av måltidspersonal. Märkning av måltider med t ex symboler för bra miljöval föreslogs. Planering: att rikta en skrivelse till referensgruppen med våra förslag angående patientmåltider.

Uppsala 2022-02-15

Anne von Heideman

Läkare för Miljön Göteborg

De som främst drivit lokalgruppens arbete är Björn Fagerberg, Sofia Hammarstrand, Julia Cromvik och Staffan Mårild.

Det finns ett 30-tal läkare samt en del andra i olika vårdyrken som är intresserade att delta i det lokala arbetet. De flesta i lokalgruppen är medlemmar i LfM. Allmänläkare i Göteborg och VGR samt sjukhus-specialister huvudsakligen vid Sahlgrenska ingår. Det finns ett tydligt intresse för lokalt arbete inom denna grupp, men vi har under året sett att pandemi, arbetsschema samt familjeliv (vab mm.) plötsligt hindrat många att delta vid de olika mötena.

Under 2021 har gruppen enbart haft digitala möten, där kallelse skett via mail. Totalt har fyra lunch-möten genomförts on-line och via zoom. Antalet deltagare har varierat men i snitt varit cirka 10 personer vid de olika mötena. Dessa möten har genomförts:

- 13 januari: Sofia Hammarstrand föreläste om hur hon lagt upp undervisningen om klimat-frågorna inom läkarutbildningen i Göteborg.
- 3 mars: Maria Wolodarski föreläste om ”Green team” projektet vid Karolinska
- 30 mars: Julia Cromvik föreläste under rubriken ”Hur nå resultat i miljöarbetet” om arbetet inom sin egen verksamhet
- 19 maj: Johanna Knape, miljöstrateg vid Sahlgrenska samt Sofia Hammarstrand samtalande om miljöarbetet vid Sahlgrenska

Under hösten fanns en långt framskriden planering för en hel utbildningsdag i mitten av november för ST-läkare om Hållbar sjukvård. Strax innan den skulle äga rum bestämde arbetsledningen att den inte kunde genomföras pga brist på läkare i det kliniska arbetet.
Göteborg 9 februari 2022
Staffan Mårild

Lokalföreningen i Östergötland

Vi har under året haft regelbundna möten med läkemedelskommittén och hållbarhetsenheten. Innan sommaren hade vi även ett samtal med Agneta Niklasson Gruppledare (MP), regionråd samt 3:e vice ordförande i regionstyrelsen

Med hållbarhetsenheten har vi bollat idéer kring bland annat hur information ska kunna nå ut i verksamheten och argument för att få bort miljöskadliga antibakteriella produkter, hur vi ska minska på användningen av engångsprodukter och gett synpunkter på en handbok för klokare materialval. Genom Läkemedelskommittén kom frågan om någon av oss kunde föreläsa på SK-kurs i farmakologi, så där höll vi en föreläsning om Läkemedel och miljö.

Även narkoskliniken i Norrköping har fått en föreläsning om klimat och sjukvård och har sedan bestämt sig för att ha klimat som ett fokusområde kommande år.

Vi är involverade som handledare i ett seminarium om hållbarhet på läkarutbildningen termin 9.

Ett gediget arbete har gjorts kring om det finns underlag för att på akutkliniken byta ut diklofenak mot andra smärtstillande.

Under hösten deltog vi på ett möte mellan vårddirektörer, chefer för hållbarhetsenheter och representant från LfM där Östergötland och Gävleborg representerades.

En plan för 2022 är att börja jobba för att öka utbudet av växtbaserad kost.

Läkare för Miljön Stockholm:

Under 2021 har vi haft 7 möten. Vi har 24 medlemmar i mejl tråden varav ca 7st är aktiva. Fokus har legat på övergång från engång till flergångs artiklar på Danderyds sjukhus kvinnokliniken samt att starta ett projekt där med tema den Gröna Kliniken – innefattande

kost enligt EAT Lancet samt minskning av engångsmaterial bland annat. Vi jobbar vidare med detta under 2022.

Utöver det har vi försökt få ihop ett policydokument med tydligare information och råd kring hur vi ska arbeta och vad vi vill göra. Samt utformat en drive med utbildningsmaterial och information tillgänglig för alla i gruppen. Vi jobbar vidare även här under 2022.

Underskrift

13 mars 2022

Maria Wolodarski

Sven Blomqvist

Carl Gustaf Elinder

Anne von Heideman

Björn Fagerberg

Linda Morén

Caisa Laurell

Ylva Olerud

Ingrid Mobacke

Peter Nygren